KOSMETOLOGŲ NUOMONĖ APIE APSAUGINIŲ VEIDO KAUKIŲ DĖVĖJIMO SUKELTŲ ODOS PROBLEMŲ SPRENDIMO BŪDUS

Loreta Valatkevičienė, Žaneta Mickienė, Emilija Petruškevičiūtė

Kauno kolegija, Medicinos fakultetas

Raktažodžiai: kosmetologai, nuomonė, apsauginės veido kaukės, odos problemos.

Santrauka

2020 m. kovo mėn. Pasaulio sveikatos organizacija paskelbė COVID-19 pasaulinę pandemiją. Ilgą laiką dėvimos veido apsaugos kaukės gali sukelti odos problemų. Tai aktualu žmonėms, kuriems privalomas veido apsaugos priemonių dėvėjimas. Tyrimo tikslas – atskleisti kosmetologų nuomonę apie veido apsaugos kaukių dėvėjimo sukeltų odos problemų sprendimo būdus. Tyrimo metu nustatyta, jog kosmetologų klientams, turintiems riebią arba probleminę odą, veido kaukių dėvėjimas dažniausiai sukėlė odos kuperozę, dehidrataciją ir paprastuosius spuogus ar šių susirgimų paūmėjimą. Respondentai dažniausiai rekomendavo drėkinamąsias, uždegimo slopinamąsias ir antibakterines priemones. Esant uždegiminei odos būklei, rekomendavo apsilankyti pas gydytoją dermatologą.

Išvadas

2020 m. Pasaulio sveikatos organizacijai paskelbus COVID-19 pasaulinę pandemiją, siekiant sumažinti viruso plitimą oro lašelių būdu, daugumoje pasaulio valstybių įsigaliojo privalomas veido kaukės dėvėjimas ne tik sveikatos priežiūros darbuotojams, bet ir plačiajai visuomenei [1]. Pirminė veido kaukių paskirtis yra pacientų apsauga nuo sveikatos priežiūros darbuotojų išskvepiamų mikroorganizmų, taip sumažinant žaizdų infekcijos tikimybę [2]. Įtemptu COVID-19 pandemijos laikotarpiu asmens apsaugos priemonių naudojimas mažina viruso plitimą, žmogaus perduodamą žmogui. Visuomenėje, kurioje gyvename, socialiniai kontaktai yra pagrindinis bakterijų ir virusų perdavimo būdas [3]. Veido kaukių dėvėjimas yra labai svarbus, siekiant sumažinti COVID-19 perdavimą tuo laikotarpiu, kai trūksta efektyvių priemonių mažinti viruso plitimą – skiepijimo, kurie suteiktų kolektyvinį imunitetą visuomenei. Apsauginės veido kaukės

yra vienkartinės, priklausomai nuo rūšies, susidedančios iš plonų trijų-penkių polipropileno sluoksnių, su vienu ar dviem filtrais, neleidžiančiais prasiskverbti didesnei nei 1 mikrono medžiagai, todėl sulaiko tokio ar didesnio dydžio bakterijas [2]. Priklausomai nuo audinio rūšies ir sluoksnių, medžiaginės veido kaukės leidžia odai lengviau kvėpuoti bei suteikia didesnę komfortą, prigludamos prie veido. Netinkamas jų dėvėjimas gali sukelti nepageidaujamų odos problemų. Ilgo dėvėjimo metu išskiriamas prakaitas, išorinė drėgmė drėkina kaukės audinius, sudaro sąlygas plisti bakterijoms, didina dangalo svorį bei sukibimą tarp medžiagos ir veido odos, todėl atsiranda lipnus pojūtis ir didėja trinties koeficientas. Dėl glaudaus kontakto ir ilgesnio trinties laiko galimas odos sudirginimas, įbrėžimai ar kiti odos sužalojimai. Asmenims, kurių oda linkusi į alergines reakcijas, jos gali išsivystyti dėl odą dirginančių kaukės sudėtinųjų dalių [4].

Ilgą laiką dėvint apsaugines kaukes, gali atsirasti arba paūmėti odos problemos [5]. Ilgainiui kaukių dėvėjimas valstybėse buvo suvoktas kaip nepatogus, nemalonus apsaugos metodas, keliantis nerimą, kad ilgalaikis jų dėvėjimas netgi nesveikas ir pavojingas [6]. Po ilgalaikio kaukių dėvėjimo atliktuose tyrimuose vis dažniau pranešama apie odos problemų atsiradimą arba paūmėjimą [5,7]. Odos problemas provokuojančių veiksnių yra daug, iš kurių vienas – ilgalaikis netinkamas apsauginės kaukės dėvėjimas. Tai aktualus klausimas ir opi problema žmonėms, kuriems privalomas veido apsaugos priemonių dėvėjimas, keliantis odos problemų, kurių galėtų išvengti padedami specialistų ir naudodamiesi suteiktomis rekomendacijomis. Esant sudėtingai odos būklei, kosmetologijos specialistų kompetencija neleidžia imtis kosmetinių ar aparatinių procedūrų, sprendžiant apsauginių veido kaukių dėvėjimo sukeltas odos problemas, todėl specialistai privalo rekomenduoti apsilankyti pas specializuotus odos gydytojus.

Tyrimo tikslas – atskleisti kosmetologų nuomonę apie apsauginių veido kaukių dėvėjimo sukeltų odos problemų sprendimo būdus.

Tyrimo objektas ir metodas

Tyrimo objektas – kosmetologų nuomonė apie apsauginių veido kaukių dėvėjimo sukeltų odos problemų sprendimo būdus. Atliktas kokybinis tyrimas, taikant anketinės apklausos metodą. Internetinę anoniminę anketą sudarė 21 pusiau uždaro tipo klausimas su vienu arba keliais galimais atsakymo variantais. Klausimai sudaryti remiantis mokslinė ir profesinė literatūra. Pirmąją anketos dalį sudarė klausimai, skirti įvertinti kosmetologų bei jų klientų sociodemografinius duomenis. Antroji anketos dalis skirta išsiaiškinti kosmetologų nuomonę apie klientų dėvimų apsauginių veido kaukių rūšis ir dažniausias paūmėjusias arba naujas veido odos problemas, dėl jų atliekamas kosmetologines procedūras, apsauginių veido kaukių dėvėjimo trukmę, odos būklę bloginančius veiksniai, susijusius su apsauginėmis veido

kaukėmis, specialistų teikiamą papildomą informaciją bei apsauginių veido kaukių dėvėjimo rekomendacijas.

Anoniminė anketa buvo pateikta kosmetologų grupėms socialiniuose tinkluose ir atsitiktine tvarka išsiųsta specialistams asmeniškai. Tyrimas atliktas 2021 m. vasario-balandžio mėnesiais. Tyrimo dalyvavo 50 moteriškosios lyties respondentų. Didžiosios dalies respondentų darbo patirtis siekė 6-10 metų (74 proc.). Didžiausia dalis respondentų (82 proc.) turėjo aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą, 44 proc. respondentų gyvenamoji vieta buvo didmiestis.

Tyrimo rezultatai ir jų analizė

Didžioji dalis (88 proc.) respondentų nurodė, jog dažniausiai klientų amžius yra 31-50 metų. Tokio amžiaus žmonių darbas reikalauja dėvėti apsaugines veido kaukes visą

1 pav. Apsauginių veido kaukių keliamos odos problemos (n=50)

2 pav. Apsauginių veido kaukių nepertraukiamo dėvėjimo trukmė (n=50)

darbo pamainą, tad ir odos problemų pasitaiko gerokai daugiau. Dažniausiai dėvimos vienkartinės medicininės veido kaukės (70 proc.) ir filtruojamosios puskaukės – respiratoriai (54 proc.), kurios yra vienkartinio naudojimo, pasižyminčios aukštu apsaugos koeficientu.

Kosmetologijos kabinete dažniausiai lankosi klientai, susidūrę su kuperozės (66 proc.), odos dehidratacijos (64 proc.) ir paprastųjų spuogų (100 proc.) atsiradimu arba paūmėjimu (1 pav.). Atliktų tyrimų duomenimis, šios problemos dažniausiai pasireiškia apsaugines kaukes dėvintiems asmenims dėl sukeltos aukštos temperatūros, bakterijų dauginimosi nepralaidžioje plėvelėje tarp veido ir kaukės [8-10].

Paklausus respondentų, kiek laiko jų klientai nepertraukiamai dėvi apsaugines veido kaukes, nemaža apklaustųjų dalis (41 proc.) atsakė, jog nepertraukiamas kaukių dėvėjimas sudaro 8 valandas ir net ilgiau (2 pav.). Esant tokiai nepertraukiamai kaukės dėvėjimo trukmei, dėl fizinio judėjimo,

kalbėjimo, skysčių išsiskyrimo, kyla didelė odos sudirginimo rizika. Galima daryti prielaidą, kad pagrindinė sudirginimo priežastis – dėl susidariusios nepralaidžios plėvelės tarp kaukės ir veido padidėjusi temperatūra, o taip pat kaukių dėvėjimo laiko viršijimas.

Vieną iš pagrindinių veiksnių, galinčių bloginti odos būklę kaukių dėvėjimo laikotarpiu, respondentai nurodė apsauginių veido kaukių dėvėjimo rekomendacijų nepaisymą (86 proc.), (3 pav.). Kita dalis respondentų mano, jog tai dekoratyvinė kosmetika, ypač aktuali moterims. Alerginės odos reakcijas sukeliančios medžiagos (32 proc.) bei prasta burnos higiena (10 proc.) buvo nurodyti kaip mažiausiai odos būklę bloginantys veiksniai. Tai parodo, jog kosmetologai žino daugumą odos būklę bloginančių veiksnių, tačiau kai kurie rečiau aprašomi ir diskutuoti veiksniai jiems nėra aiškūs, todėl šių veiksnių išmanymas priklauso nuo kosmetologų profesinio domėjimosi šia sritimi.

3 pav. Odos būklę bloginantys veiksniai (n=50)

4 pav. Procedūrų pasirinkimas, sprendžiant kuperozės problemą (n=50)

Spręsdami kuperozės paveiktos odos problemas, respondentai dažniausiai rekomenduoja klientams apsilankyti pas gydytoją dermatologą (74 proc.), kuris įvertintų odos būklę ir pagal poreikį sudarytų odos gydymo planą. Kitu atveju, dauguma kosmetologų renka si atlikti kosmetines kuperozinės odos procedūras (4 pav.).

Sprendžiant dehidratacijos paveiktos odos problemas, dažniausiai pasirenkamos kosmetinės dehidratuotos odos procedūros (64 proc.) arba cheminis šveitimas (pvz., pieno rūgštimi), (57 proc.). Apsauginių kaukių dėvėjimo laikotarpiu kosmetinių procedūrų parinkimas yra itin svarbus, kad atliekamos procedūros nesukeltų šalutinio poveikio (5 pav.).

Spręsdami paprastųjų spuogų problemą, respondentai dažniausiai renka si mechaninio odos valymo procedūrą, kuri laikoma saugi (77 proc.), arba rekomenduoja klientui

apsilankyti pas gydytoją dermatologą (61 proc.) įvertinti odos būklę ir grįžti pas kosmetologą gerinti liekamųjų reiškinių būklę (6 pav.).

Visi respondentai nurodė, jog esant uždegiminei odos būklei, rekomenduoja klientams apsilankyti pas gydytoją dermatologą (100 proc.). Spręsdami dehidratuotos odos problemas, apklaustieji rekomenduoja papildomai namuose naudoti drėkinamojo poveikio priemones (68 proc.), kuperozinei odai tinkamiausios raminamojo (58 proc.), stiprinamojo (70 proc.) bei uždegimo slopinamojo (53 proc.) poveikio priemonės, nes reikia mažinti odos uždegimą, o paprastųjų spuogų problemai spręsti papildomai rekomenduojamos uždegimo slopinamojo, antibakterinio poveikio priemonės, kadangi svarbu neutralizuoti uždegimo sukėlėją.

5 pav. Procedūrų pasirinkimas, sprendžiant dehidratacijos problemą (n=50)

6 pav. Procedūrų parinkimas, sprendžiant paprastųjų spuogų problemą (n=50)

Išvados

1. Didžioji dalis 31-50 metų asmenų patiria odos problemų, susijusių su ilgalaikiu apsauginių veido kaukių dėvėjimu.

2. Apsauginių veido kaukių dėvėjimas sukelia arba suaktyvina odos dehidratacijos, kuperozės bei paprastųjų spuogų problemas, kurias galima spręsti klasikinėmis ir aparatinėmis procedūromis bei cheminiu šveitimu, pritaikant aktyvius ingredientus. Dažnai rekomenduojamos namuose naudoti drėkinamojo, uždegimo slopinamojo bei antibakterinio poveikio priemonės.

3. Kosmetologai tokio tipo veido odos problemas sprendžia patys arba, esant uždegiminei ligai, rekomenduoja apsilankyti pas gydytojus dermatologus. Didžioji dalis kosmetologų išmano odos būklę bloginančius veiksnius ir teikia papildomas odos problemų paūmėjimo prevencijos rekomendacijas.

Literatūra

- World Health Organization. COVID - 19 Technical Specifications for personal protective equipment, list of standards and checklist. <https://www.who.int/publications/m/item/technical-specs-PPE-Covid19-07082020>
- Vincent M, Edwards P. Disposable surgical face masks for preventing surgical wound infection in clean surgery. *Cochrane Database Syst Rev* 2016;4(4):CD002929. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD002929.pub3>
- Matuschek C, Moll F, Fangerau H, Fischer JC, Zänker K, van Griensven M, Schneider M, et al. The history and value of face masks. *Eur J Med Res* 2020;25:23. <https://doi.org/10.1186/s40001-020-00423-4>
- Tang KM, Chau KH, Kan CW, Fan JT. Assessing the accumulated stickiness magnitude from fabric-skin friction: effect of wetness level of various fabrics. *R Soc Open Sci* 2018;5(8):180860. <https://doi.org/10.1098/rsos.180860>
- Garcia Godoy LR, Jones AE, Anderson TN, Fisher CL, Seeley KML, Beeson EA, Zane HK, Peterson JW, Sullivan PD. Facial protection for healthcare workers during pandemics: a scoping review. *BMJ Glob Health* 2020;5(5):e002553. <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2020-002553>
- Scheid JL, Lupien SP, Ford GS, West SL. Commentary: Physiological and Psychological Impact of Face Mask Usage during the COVID-19 Pandemic. *Int J Environ Res Public Health* 2020;17(18):6655. <https://doi.org/10.3390/ijerph17186655>
- Parida SP, Bhatia V, Roy A. Masks in COVID-19 pandemic: Are we doing it right? *J Family Med Prim Care*. 2020 Oct; 9(10): 5122-5126. https://doi.org/10.4103/jfmpe.jfmpe_657_20
- Bhattacharjee S, Bahl P, Chughtai AA, MacIntyre CR. Last-resort strategies during mask shortages: optimal design features of cloth masks and decontamination of disposable masks during the COVID-19 pandemic. *BMJ Open Respiratory Research* 2020;7(1). <https://doi.org/10.1136/bmjresp-2020-000698>
- Torres T, Ferreira EO, Gonçalo M, Mendes-Bastos P, Selores M, Filipe P. Update on Atopic Dermatitis. *Acta Med Port* 2019;32(9):606-613. <https://doi.org/10.20344/amp.11963>
- Rademaker M. Perioral dermatitis. *Harpers Textbook of Pediatric Dermatology* 2019:338-341. <https://doi.org/10.1002/9781119142812.ch26>

COSMETOLOGISTS' VIEWS ON SOLUTIONS TO SKIN PROBLEMS CAUSED BY WEARING PROTECTIVE FACE MASKS

L. Valatkevičienė, Ž. Mickienė, E. Petruškevičiūtė

Keywords: cosmetologists, opinion, protective face masks, skin problems.

Summary

March 2020 The World Health Organisation has declared COVID-19 a global pandemic. Wearing protective masks for long periods of time can lead to new or exacerbated skin problems. This is an important issue for people who are obliged to wear face protection and who experience new-onset or exacerbated skin problems as a result of their use. The aim of the study was to find out the opinion of beauticians on the solutions to skin problems caused by the wearing of protective face masks. The study found that clients with oily or problematic skin are most likely to experience the appearance of skin couperose, dehydration and acne due to the use of protective face masks. Respondents mostly recommend products that are moisturising, anti-inflammatory and antibacterial. For inflammatory skin conditions, respondents recommend visiting a dermatologist.

Correspondence to: loreta.valatkeviciene@go.kauko.lt

Gauta 2021-10-26